

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

В наш час господарюючим суб'єктам надається повна юридична, економічна та підприємницька самостійність, яка при відносно нерозвинених ринкових механізмах та методах управління призвела до зниження ефективності їх діяльності. Одним з головних внутрішніх факторів невизначеності системи управління є несвоєчасна та неповна інформація як про поточний стан підприємства, так і про перспективи його розвитку. В умовах розвитку конкуренції і становлення інвестиційного ринку необхідно мати інформацію, яка дозволить внутрішнім користувачам звітності адекватно оцінити результати діяльності підприємства.

Реформування системи обліку спричинило істотні зміни в інформаційному середовищі і висунуло нові вимоги до підготовки звітності. Відбулась переорієнтація всієї діяльності в сфері збору і обробки інформації на забезпечення кінцевої мети – задоволення інформаційних запитів користувачів, що стало підставою для окремих науковців трактувати сучасний етап розвитку обліку як інформаційний.

Значимість інформації, потенційно корисної для прийняття управлінських рішень та контролю над їх виконанням у процесі господарської діяльності, важко переоцінити. Інформація відображає різні процеси та події як в середині підприємства, так і за його межами. Таким чином, можна говорити про зовнішнє та внутрішнє інформаційне середовище, необхідне для підтримки певних зусиль та ресурсів, що є основним фактором при визначенні успіху підприємства на ринку.

Слід відзначити, що проблеми інформаційного забезпечення звітності розглядали такі автори, як Н. Вінер, В.І. Подольський, Є.Л. Шуремов, Б.Є. Одінцов, Г.В. Федорова, в працях яких були досліджені питання термінології та виділені класифікаційні ознаки інформації, як якісні, так і кількісні [1, 2, 3]. У цих працях зазначено, що економічна інформація – це сукупність оброблених даних у сфері економіки, яку необхідно фіксувати, зберігати, передавати та використовувати в управлінні господарством країни й окремими її об'єктами. Інформація включає такі види як облікова (про минулі події, явища та господарські процеси) і планова (про події, які будуть здійснені в майбутньому).

Економічну інформацію класифікують по-різному, проте в ній важливі такі характеристики, як вхідна та вихідна. Нами запропоновано класифікацію інформації, яка циркулює в системі обліку і складання звітності, а

також виділені основні групи джерел облікових та необлікових даних обліково-аналітичної системи для прийняття управлінських рішень (табл.1).

Таблиця 1

**Класифікація економічної інформації
в системі ведення обліку та складання звітності**

Ознаки класифікації			Характеристика джерел інформації
Середовище функціонування	Напрямок інформаційних потоків	Джерела інформації	
Зовнішнє інформаційне середовище	Вхідна інформація	Необлікові дані	Нормативно-правові акти Рейтинги Аналітичні огляди Матеріали аудиторських та податкових перевірок Статистичні дані Матеріали маркетингових досліджень
		Облікові дані	Первинні документи, договори
	Вихідна інформація		Фінансова, податкова, статистична звітність
Внутрішнє інформаційне середовище	Вхідна інформація	Необлікові дані	Регламентні документи Технологічна інформація Планово-бюджетні показники
		Облікові дані	Облікова політика підприємства Дані фінансового, податкового, управлінського та оперативного обліку
	Вихідна інформація		Внутрішня (управлінська) звітність

Для характеристики інформації, можна виділити й інші класифікаційні ознаки:

- залежно від потреб в інформації виділяють інформацію для прийняття стратегічних, тактичних і оперативних рішень;
- за функціональною ознакою – облікову, планову, нормативну, контрольну, аналітичну, оціночну;
- за ступенем невизначеності – детерміновану та ймовірну.

Класифікація даних, що існують в інформаційному середовищі для підготовки звітності, дозволяє здійснити початковий етап формування стратегії щодо отримання інформації та визначити тип конкретного середовища, в якому формується звітність, ступінь його динамічності та впливу на кількісні та якісні характеристики .

Принципові відмінності у методах залежать від специфіки інформаційного середовища в якому здійснюється підготовка звітності, а також користувачів і нормативно-правових актів. Аналіз технічних підходів до обробки інформації у фінансовому обліку та отримання звітних показників свідчать, що в науковій літературі розрізняють кілька методів отримання різних видів звітності [4, 5]:

- повне виокремлення (виокремлений облік для кожної цілі, який ведуть незалежні служби);
- часткове виокремлення (виокремлений облік для кожної цілі, за умови єдиної первинної інформації);
- сегментарне виокремлення (використання в якості основи одноцільової системи обліку, створення викремлених реєстрів для виконання спеціальних задач при досягненні інших цілей);
- дублювання інформації (ведення однотипного обліку з дублюванням характеристик об'єктів та їх диференціації для кожної цілі);
- трансформація звітності (використання в якості основи одноцільової системи обліку, трансформація звітності для інших цілей);
- єдина багатоцільова система (створення єдиної облікової системи, що слугує одночасно кільком цілям з розгалуженням інформації на виході).

Таким чином, інформаційне середовище визначає певну специфіку підготовки звітності, що залежить від регулювання, кола користувачів та їх загальних і специфічних потреб до звітної інформації.

Література:

1. Винер Н. Кибернетика и общество. [Текст] – М.: Тайдекс Ко, 2002. – 184 с. (Библиотека журнала «Экология и жизнь». Серия «Устройство мира»). 18В№-94702-002-5.
2. Подольский В.И. Информационные системы бухгалтерского учета. [Текст] /В.И.Подольский, Н.И. Уринцов. Н.С. Щербакова. Под ред. В.И.Подольского, 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005, – 255 с. Библ. 7 назв., 18В1Ч 5-23800956-9
3. Романов А.Н. Информационные системы в экономике (лекции, упражнения и задачи): учебное пособие [Текст] /А.Н. Романов, Б.Е. Одинцов. – М.: Вузовский учебник, 2006. – 300 с. 18ВМ 5-9558-003-4
4. Ерофеева, Е.А. Учет, информация, управление': прямые и обратные связи. -М.: Финансы и статистика, 1992. – 192 с. 18ВМ 5-279-00780-3
5. Гусева, Е. Э. Управленческая отчетность и ее использование для принятия управленческих решений [Текст] // Современный бухгалтер.- 2005.- №1